
Martin, echtgenote van Gottfried Martin, met wie Heidegger jarenlang heeft gecorrespondeerd. Universiteitsarchief Freiburg, E 0021, *Nachlass Magda Stomps (Schülerin Heideggers)*, inventarisnummer 32, *Kopien von Briefen*, 24 mei 1951, van M. Heidegger aan M.A.H. Stomps.

¹⁰⁶ universiteitsarchief Freiburg 32, *Kopien von Briefen*, 24 mei 1951, van M. Heidegger aan M.A.H. Stomps.

¹⁰⁷ E 0021, Universiteitsarchief Freiburg, *Nachlass Magda Stomps (Schülerin Heideggers)*, inventarisnummer 32, *Kopien von Briefen*, 31 mei 1952, van E. Heidegger aan M.A.H. Stomps.

¹⁰⁸ E 0021, Universiteitsarchief Freiburg, *Nachlass Magda Stomps (Schülerin Heideggers)*, inventarisnummer 32, *Kopien von Briefen*, 5 juli 1951, van E. Heidegger aan M.A.H. Stomps

¹⁰⁹ E 0021, Universiteitsarchief Freiburg, *Nachlass Magda Stomps (Schülerin Heideggers)*, inventarisnummer 32, *Kopien von Briefen*, 5 en 15 juni 1952.

¹¹⁰ Zie de website van Kotte, s.v. Stomps. Zie bij noot 36.

¹¹¹ Oosterbaan, 'Dr. Magda Stomps', *Op den Uitkijk* 36 (1962-1963), 528.

¹¹² Ik dank dhr. Rudolf Meier, medewerker van de gemeente Keulen, voor het onderzoek dat hij in het archief van de VHS liet

niet, een poging om een vaste betrekking te vinden als docente Hebreeuws mislukte. Verder was er in de geraadpleegde bronnen meer dan eens sprake van de zorg voor haar ziekelijke moeder en zuster, en het kan haast niet anders of ze is door dit alles in meer of mindere mate verbitterd geraakt. Verder valt op dat de contacten die ze noemt, contacten met mannen betreft. Maar van een intieme relatie is nergens sprake. Voor en na de oorlog leefde ze samen met haar zuster, met wie ze, naar verluidt, vaak ruzie had.¹²²

Was dat alles de reden dat ze in 1940 in de verkeerde omgeving terecht kwam? Of was ze werkelijk gegrepen door de nieuwe orde toen ze in Duitsland studeerde? Toen Oosterbaan haar in 1963 interviewde kwam, vroeg ze, naar aanleiding van Bonhoeffer, wat het nationaal socialisme haar had gedaan. 'Een vrouw als zij, zo heftig en bewogen, heeft, het kan niet anders, midden in de storm gestaan.'¹²³ Een antwoord kreeg ze niet. Het was een 'pijnlijk onderwerp'. Haar zuster merkte op dat Magda onder geen enkele 'Fahne' te vangen was. Maar zelf was ze daar niet zo zeker van, vermoed ik. Wie de feiten die in het interview genoemd worden nader onderzoekt, kan zich niet aan de indruk onttrekken dat ze het beeld van haar verleden behoorlijk heeft opgepoetst. Ik wees reeds op de manier waarop ze Bavinck ter sprake bracht. Tot twee keer toe is dat aantoonbaar onjuist. Verder noemt ze wel de namen van Pos en Smelik, onomstreden figuren, maar haar omgang met Schrieke en Goedewaagen verzwijgt ze, evenals haar vlucht naar Duitsland. Haar vader overleed niet na de oorlog, maar kort na de vlucht uit Nederland, op 10 september 1944, en niet in Zutphen, maar in Isselburg (D).¹²⁴ En ze noemt wel de vertaling van Bonhoeffer, maar verzwijgt haar artikelen in de NSB-pers en haar vertaalwerk. Het is meer dan een vorm van vergeetachtigheid, het is naar mijn oordeel doelbewuste manipulatie in een poging haar blazoen op te poetsen. Of ze vaak in Nederland is terug geweest, is me niet bekend. In ieder geval kort na het interview bezocht ze de 'museumzaal' van de Vrije Universiteit, een zaal die beheerd werd door mevrouw Oosterbaan.¹²⁵

Magda Stomps, bibliografie

1926

'Het werk van de vrouw in het Leger des Heils', *Woord en Geest*, 18 en 25 juni 1926, 29 april 1927, 14 en 20 mei 1927

Boekbespreking M.S. van IJsselsteyn, *De blijdschap in Christus* (Leiden 1925), *Eltetho* (1925-1926) 166-167

Boekbespreking W. Scharlmann, *Jezus als jongeling* (Baarn 1925), *Eltheto* (1925-1926), 167-168